

Medžiagos aprašas

Pavadinimas: Tekstų tipai ir žanrai (literatūrinio ar kito kultūros teksto interpretacija).

Dramos interpretacija.

Dalykas: Lenkų tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra

Klasė: III arba IV gimnazijos klasė

Pasiekimų sritis: žr. pasiekimų raida:

Rašymas ir teksto kūrimas (C)

Kuria tekstus, iš esmės atsižvelgdami į temą, problemą, tikslą, komunikavimo situaciją, adresatą. Pasirenka atitinkamą teksto žanrą ir tipą, laikosi jo pagrindinių reikalavimų. Pasirenka tinkamą raišką, iš dalies laikosi kalbos stiliaus reikalavimų (C1.1.3).

Logiškai ir nuosekliai plėtoja probleminę teksto temą ir mintį, naudodamasis sukauptomis žiniomis ir patirtimi. Tinkamai ir pagrįstai įterpia citatas ir kitų autorių mintis į savo kuriamą tekstą. Iš esmės motyvuotai išskiria pastraipas, laikosi teksto loginės struktūros. Daugeliu atvejų pastraipoje laikosi minčių dėstymo logikos, iš esmės paiso rišlumo (formaliojo ir semantinio) reikalavimų (C1.2.3).

Siekdamas vienareikšmiškumo, preciziškumo, vaizdingumo ir teksto estetikos iš esmės tinkamai ir tikslingai vartoja abstrakčią ir specifinę leksiką, gramatines konstrukcijas, vaizdingus žodžius ir frazes, citatas, meninės kalbos priemones (C1.3.3).

Taiko daugumą rašybos, gramatikos ir skyrybos taisyklių. Tinkamai vartoja bendrinės kalbos leksiką, iš esmės paiso stiliaus reikalavimų (C2.2.3).

Dažniausiai tikslingai pasirenka ir taiko [...] rašytinio teksto kūrimo ir tobulinimo strategijas. Naudojasi įvairiais šaltiniais plėtodamas temą ir argumentuodamas teiginius. Redaguodamas tekstus taiko sukauptas kalbos žinias, daugeliu atvejų naudojasi įvairiais informacijos šaltiniais. Saugodamas autorių teises daugeliu atvejų nurodo perteikiamos informacijos ir vaizdinės medžiagos šaltinį (C3.1.3).

Literatūros ir kultūros pažinimas (E)

Analizuoja, interpretuoja, lygina ir vertina [...] dramos kūrinius, remdamasis literatūros teorija, kontekstų (pvz., socialinio, istorinio, biografinio, filosofinio) išmanymu ir savo (kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo) patirtimi. Paaiškina, kaip interpretacija priklauso nuo pasirinkto analizės aspekto, skaitytojo literatūrinės ir gyvenimo patirties. Analizuoja ir vertina grožinio kūrinio kalbinę raišką ir paaiškina jos funkciją kūrinyje. Atpažįsta ir aptaria grožiniuose kūriniuose kalbinės stilizacijos tipus (E2.1.3).

Skiria ir apibūdina literatūros rūšis ir joms būdingus žanrus, aptaria jų meninės raiškos ir stiliaus ypatumus. Įžvelgia ir aptaria literatūros kūrinio intertekstualumą. Lygina literatūros kūrinius su kitais literatūros kūriniiais ir su kitais kultūros tekstais (E2.2.3).

Mokymo(si) turinio tema:

Literatūros ir kultūros pažinimas. Grožinio teksto analizė, interpretacija, kontekstai ir vertinimas.

Rašymas ir teksto kūrimas. Rišlaus teksto kūrimas ir redagavimas

Ilgalaikio plano dalis (nurodoma kokios temos/-ų prieš tai buvo mokomasi)

Rašymas ir teksto kūrimas
Valandų skaičius nurodytas ilgalaikiame plane: 2
Mokymosi uždaviniai (pamatuojami) ir vertinimo kriterijai: Dirbdami individualiai ir grupėse interpretuos D. Maslowos dramos ištrauką, atskleisdami grožinio teksto prasmę, tiesiogiai ir netiesiogiai pasakytas mintis; vertins argumentų pagrįstumą, lygins kūrinį su kitais kultūros tekstais. Remiantis atliktomis užduotimis parašys dramos ištraukos interpretaciją.
Galimi mokymo(si) metodai, siūloma veikla: Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, teksto analizė, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.
Užduotys, skirtos pasiekti mokymosi uždavinių: užduočių rinkinys (formuojamasis vertinimas, vertinimas taškais, vertinimas pažymiu pagal instrukciją).
Užduotys, skirtos vertinimui ir įsivertinimui klausimais įsivertinimui: Analizuoju ir interpretuoju dramos ištrauką pasinaudodamas interpretavimo strategijomis. Paaškinu, kas yra teksto interpretacija. Kuriu nuoseklų tekstą, susidedantį iš kelių pastraipų. Vartoju žodyną, kuris užtikrina teksto nuoseklumą. Formuluoju tezė arba hipotezė. Argumentams renkuosi tinkamus pavyzdžius. Pasirenku kontekstus, atitinkančius priimtą samprotavimo liniją.
Namų darbai (jei reikia, nurodykite, kokius namų darbus mokiniai turėtų atlikti): Žr. Mokymo(si) medžiagą.
Siūloma papildoma medžiaga / literatūra / skaitmeninės mokymo priemonės (SMP): <i>Egzamin maturalny w 2021 roku. Vademecum nauczyciela. Język polski, ORE, Warszawa 2021.</i> <i>Podręczny słownik terminów literackich</i> , red. M. Głowiński, T. Kostkiewiczowa, A. Okopień-Sławinska, J. Sławiński, Warszawa 2002 <i>Doskonalenie warsztatu nauczyciela polonisty</i> , pod red. Anny Janus-Sitarz, Kraków 2012. <i>Argumentacja w wypracowaniu maturalnym</i> , oprac. CKE 2022
Reikalingi materialiniai ir technologiniai ištekliai: Šiuolaikinės lenkų kalbos žodynai, prieiga prie interneto.
Pateikta konkreti medžiaga, kurią galima naudoti pamokoje (užduočių lapai, veiklų planai): užduočių lapas, veiklų planas

Lekcija 1-2.

Temat: Czy porozumienie międzypokoleniowe jest możliwe?

Przed lekcją

Nauczyciel_ka prosi uczniów i uczennice o zebranie wiadomości kontekstowych, niezbędnych do wykonania pracy na lekcji:

- *Zbierzcie informacje na temat współcześnie żyjących pokoleń, tzw. Boomersów, Millenialsów, GenY, GenZ, GenAlfa. Jak charakteryzuje się te generacje? Na czym polegają konflikty między nimi?*
- *Zbierzcie informacje na temat autorki dramatu, Doroty Masłowskiej. Jak sądzicie, którą generację reprezentuje?*

Faza wprowadzająca:

1. Uczniowie i uczennice w parach wymieniają się zdobytymi informacjami.
2. Po kilkuminutowej rozmowie nauczyciel_ka wprowadza temat lekcji i prosi, aby uczniowie w zeszytach lub na karteczkach zapisali pierwsze refleksje - odpowiedzi na pytanie z tematu.

Faza realizacyjna – część interpretacyjna (praca z fragmentem dramatu Doroty Masłowskiej):

1. Nauczyciel_ka wyjaśnia, w jaki sposób klasa będzie pracować. Uczniowie i uczennice będą czytać tekst podzielony na kilka fragmentów. Każdy fragment koncentruje się na innym aspekcie relacji między kobietami przedstawionymi w dramacie Doroty Masłowskiej. Na każdym etapie ważne będą notatki, ponieważ przygotowują one do pisania szkicu interpretacyjnego.
2. Nauczyciel_ka prosi uczniów i uczennice o przeczytanie fragmentu dramatu Doroty Masłowskiej *Między nami dobrze jest* (Fragment 1. na karcie pracy) i wykonanie **zadania 1.**
3. Po wykonaniu zadania 1. nauczyciel_ka prosi uczniów i uczennice o dobranie się w pary. Każda para będzie pracować nad fragmentem 2. dramatu. Jedna osoba z pary koncentrować się będzie na postaci babci, druga - wnuczki. Pytania do zadania 2. umieszczone są na karcie pracy. Po wykonaniu zadania uczniowie i uczennice w parach wymieniają się wnioskami i notatkami. To ważne, aby wszyscy mieli uzupełnione informacje o obu bohaterkach.
4. Ostatni fragment - najdłuższy - dotyczy relacji między trzema kobietami: babcią, matką i córką. Nauczyciel_ka prosi o przeczytanie go indywidualnie. Następnie uczniowie i uczennice wykonują ćwiczenia do fragmentu na karcie pracy - indywidualnie (**zadanie 3.**).

5. Podsumowanie pracy z fragmentem dramatu stanowi **praca z formułowaniem stanowiska i wstępnej argumentacji**. Uczniowie przystępują do tego zadania z przygotowanym na wcześniejszych etapach notatkami.
- a. Nauczyciel_ka wskazuje dwa krańce sali, na przykład przy dwóch przeciwległych ścianach. Jedno z tych miejsc oznaczać będzie stanowisko „Zdecydowanie się zgadzam”, a drugie – „Zdecydowanie się nie zgadzam”. Pomiędzy nimi będą mniej stanowcze opinie. Nauczyciel_ka tłumaczy, że zadanie uczniów i uczennic polegać będzie na przemyśleniu własnego stanowiska wobec tezy, a następnie zajęcie odpowiedniego miejsca w sali. Teza brzmi: **Porozumienie między pokoleniami nie jest możliwe**.
 - b. Po zajęciu miejsc uczniowie i uczennice dobierają się w pary osób stojących najbliżej i zbierają różne argumenty na poparcie swoich stanowisk. Na tym etapie ważne jest także szukanie przykładów z tekstu ilustrujących argumenty, więc uczniowie i uczennice powinni mieć ze sobą kolorowe zakreślacze, notatniki, karteczki, a przede wszystkim teksty i notatki. Ważne, aby zachęcać uczniów i uczennice do notowania i pracy z notatkami.
 - c. Następnie uczniowie i uczennice dobierają się w pary o przeciwnych stanowiskach i wymieniają z nią argumenty. Nauczyciel_ka monitoruje jakość argumentów, po zakończeniu zadania zachęca do zapisania ważnych refleksji i wniosków.
 - d. Ostatnim etapem pracy jest uporządkowanie notatek - jest to pierwszy etap przygotowania do pisania szkicu interpretacyjnego.

Faza realizacyjna – konteksty i plan szkicu redakcyjnego

Na tym etapie uczniowie i uczennice zapoznają się z kontekstami i mają dokonać redakcji swoich notatek interpretacyjnych i przygotowanie się do zapisania planu tekstu. Można tę część pracy przeprowadzić jako zadanie indywidualne, w ciszy, zakończone porównaniem wyników pracy w parach.

1. Uczniowie pracują w parach lub trójkach. Ich zadaniem jest zastanowienie się, w jakich znanych im lekturach można szukać innych realizacji motywu porozumienia międzypokoleniowego (**kontekst kulturowy**). Swoje wnioski zapisują na kartkach wraz z krótkim przypomnieniem:
 - a. kim są bohaterowie tekstu?
 - b. jakie postawy i poglądy reprezentują?

c. jak kształtuje się w tym tekście relacja międzypokoleniowa?

Kilka możliwych przykładów odpowiedzi uczniów i uczennic:

- *“Antygona” - Kreon i Antygona - wuj i siostrzenica; ta relacja to konflikt, wywodzący się zarówno z różnicy pokoleń, ale także postaw wobec władzy, rodziny itd.*
 - *“Kordian” - Grzegorz i Kordian, stary sługa i młody panicz; Grzegorz przekazywał Kordianowi pozytywne postawy (np. patriotyzm), był dla niego także opiekunem;*
 - *“Tango” - Artur i jego rodzice; konflikt polegał na tym, że Artur chciał przywrócenia norm i zasad, którym jego rodzice się przeciwstawiali;*
2. W kolejnym kroku uczniowie i uczennice dopisują do mapy myśli przykłady związane z **kontekstem społecznym** (mogą wykorzystać informacje przygotowane przed lekcjami na tema różnych pokoleń).
 3. Nauczycielka przypomina krótko, jakie są elementy szkicu interpretacyjnego (wskazówki dla uczniów i uczennic zapisane są na karcie pracy).
 4. Uczniowie i uczennice indywidualnie tworzą plan szkicu, wraz z planem argumentacji i przykładów.

Faza podsumowująca:

Uczniowie i uczennice w parach porównują swoje prace i udzielają sobie koleżeńskiej informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Napisz pracę na podstawie planu.

Wskazówki metodyczne

Praca lekcyjna okazuje kolejność podejmowania czynności interpretacyjnych: od rozumienia dosłownego po symboliczne, od szczegółu do ogółu, od rozumienia do zapisania wniosków. To ważne, aby podczas pracy lekcyjnej podkreślać te zasady.

Karta pracy

Zadanie 1.

Przeczytajcie fragment dramatu Doroty Masłowskiej *Między nami dobrze jest*. Zastanówcie się nad następującymi pytaniami:

- Co można powiedzieć o atmosferze tego miejsca?
- Kim mogą być bohaterowie?
- Jakie stereotypy uruchamia ten opis?
- Jakie elementy tego opisu są niecodzienne? Co warto sprawdzić?
- Na co, Waszym zdaniem, warto zwrócić uwagę?

Fragment 1.

AKT1

SCENA 1

(Stary wielokondygnacyjny budynek ludzki w Warszawie. Mieszkanie jednopokojowe. Dwie pary drzwi- jedne wychodzą na podwórko z pojemnikami na odpady wtórne, zza drugich dochodzi cały czas toaletowy szum, wodne belkoty, ciurkanie rur. Okno, za którym przetacza się cały czas w bezpośredniej bliskości dzika, wszystkożerna karuzela wielkiego miasta ze swoimi tramwajami, samochodami, klaksonami i przelatującymi po niskim niebie samolotami, od których drży w barku butelka ze zwietrzałym Ciociosanem, drżą misterne piramidy obitych i oblepionych resztkami żywności garnków i garnuszków na kuchence, trzęsie się obraz w wiecznie włączonym telewizorze i syczy i spina się żarówka w żyrandolu. Wnętrze sprawia cały czas wrażenie zbudowanego na pękającej ziemi albo spychanego spycharką, Mała Metalowa Dziewczynka w marynarskim ubranku i dziko prężącą się kokardą w rzadkich metalicznych włoskach i jej babcia, Osowiała Staruszka na wózku inwalidzkim ciągnąca za sobą po wykładzinie splątane kable warkoczy albo pajęczyn, są w nim jak pasażerki tonącego statku- zawieszzone pomiędzy paniką a nudą, bezmyślną aktywnością a bezmyślną stagnacją, klaustrofobią a lękiem przestrzeni, z charakterystyczną dla osób skazanych na swoje towarzystwo niejasnością, czy bardziej gonią się, czy przed sobą uciekają, czy zmęczone jednym i drugim trwają w bezruchu. Pomiędzy ich naprzemiennymi napadami stuporu i nadpobudliwości matka Dziewczynki, Halina, wykonuje z niewzruszeniem automatycznego zwierzęcia pociągowego automatyczne czynności gospodarcze, a teraz akurat wychodzi wyrzucić śmieci)

Zadanie 2.

Przeczytajcie drugi fragment dramatu Doroty Masłowskiej. Jedna osoba w parze będzie zwracać szczególną uwagę na wnuczkę, druga - na babcię.

Zastanówcie się nad następującymi pytaniami:

- Jakie doświadczenia życiowe ma bohaterka?
- Jakimi cechami i postawami się odznacza? Skąd to wiecie?
- Jak reaguje na drugą bohaterkę? Jak sądzicie, dlaczego?

Fragment 2.

OSOWIAŁA STARUSZKA NA WÓZKU INWALIDZKIM: Ech, pamiętam dzień, w którym wybuchła wojna.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Co wybuchło?

OSOWIAŁA STARUSZKA NA WÓZKU INWALIDZKIM: Wojna. Byłam wtedy młodą śliczną dziewczyną, a twarz miałam jak wiosna, serce tłukło się w młodej piersi jak słowiczek schwytyany w...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: W słowiczek.

OSOWIAŁA STARUSZKA NA WÓZKU: Jeszcze wtedy chodziłam na nogach, Boże jak ja chodziłam.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Eee, przesadza babcia z tym chodziłam i chodziłam.

OSOWIAŁA STARUSZKA: A tak, chodziłam, pamiętam że...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Tyle babcia chodziła, to się chyba babcia nachodziła. Teraz babcia sobie może wreszcie gdzieś nie pójść. O Jezu, ja to jakbym była babcią to bym sobie nie poszła, oj nie poszła. Do szkoły, na angola i jeszcze by się znalazło w parę miejsc. OSOWIAŁA STARUSZKA: W te i we wte, w te i we wte. Przed wojną to się chodziło że aż hej. Do kina, na wafle, na ptifury, nad rzekę. Po piasku, po ziemi, nad rzekę. Po trawie, po fiołkach puszystych, nad rzekę, w upalne dni, gdy jej gruba, czysta, porznięta promieniami słońca jak jaka karafka tafla...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Jaką znowu rzekę?

STARUSZKA: Jak to? Nad Wisłę.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Nad tę gnojówkę? O Jezu.

STARUSZKA: Jaką gnojówkę? Tu, nad Wisłę. Tylko saboty na nogi, kawałek chleba w rękę i dalejże. Kapać się, opalać, marzyć, śnić sen najpiękniejszy, najświętszy sen młodości, czysty jak łyż, co po policzkach...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: A co to jest "chleba"? Nie nie, żartowałam. Też przepadam kapać się w Wisłę, to ponadczasowa przyjemność. Zawsze jak wychodzę na brzeg, rażno parszkając benzyną, to mam odrę, dur brzuszny i zatrucie kadmem, i nie żyję, więc dostaję zwolnienie lekarskie i nie muszę już chodzić do szkoły.

STARUSZKA: Płotki łowiliśmy, drobne, dzikie, tak się targwały raptusy, srebrną tłustą łuską brukając nam dłonie.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Co babcia mówi, my też nieraz łowimy preski. W znaczeniu zgnite kondony. A jak uciekają, a jak się wyrywają! Chłopaki się śmieją, a mnie to krew zalewa, jak sobie uświadamiam, ile szczywanich oportunistycznych potencjalnych Polaczków każdego dnia wywija się od istnienia.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Wszyscy mówili że Hitler, ojciec mówił że ten Hitler...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: A jak się wrywają! Myślą chyba że Wisła w połowie Polski skręca i płynie prosto do Ameryki i że tam się urodzą ze stu pięćdziesięciudolarówką w jednej ręce i trzystapiętnastodolarówką w drugiej, a my tu będziemy sami się użerać na tym kartoflisku. Urodzą się, urodzą, z miotłą i szufelką, i ogryzioną pałką od świątecznego indyka, ze śmietnika! A raczej nie urodzą, bo my ich chlaps i ten...

OSOWIAŁA STARUSZKA: A kto tam wierzył w jakiegoś Hitlera, młody był człowiek, serce szarpało się w piersi ... szarpało się jak złapany...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: ... kondon w słoiczek!

Zadanie 3.

Przeczytajcie trzeci fragment dramatu Doroty Masłowskiej. Zwróćcie uwagę na dynamikę relacji między trzema kobietami/

Zastanówcie się nad następującymi pytaniami:

- Co łączy, a co dzieli bohaterki?
- Jakie są ich dominujące emocje? Skąd to wiadomo?
- Czy uważasz, że dobrze się ze sobą porozumiewają? Dlaczego tak sądzicie?

Fragment 3

(Do mieszkania, starannie wycierając pantofle, wchodzi Halina z bimbającym smętnie opróżnionym ze śmieci wiaderkiem. Zadowolona, starannie wyciera pantofle domowe w wycieraczkę i wiesza kluczyk na haczyk. Może przynieść też z piwnicy węgiel, ogórki konserwowe albo tak przydatne zimą przy przywożeniu pościeli z magła saneczki dziecięce, ale najważniejsze, że pod pachą przynosi znaleziony właśnie skarb- wychachmęcony z kubła z makulaturą magazyn kobiecy, mocno już przez kogoś przeczytany.)

HALINA: Jaki słoiczek? Co to znowu za słowa?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Mama to taka oburzona, jakbym została poczęta drogą usiadnięcia mamy na brudnym fotelu w PKP Nieintercity.

(Halina kręci się koło swojego królestwa- kuchenki po sufit zastawionej festiwalem różnych osmalonych i ocharchanych garnuszków, wydartych z kalendarzy przepisów kucharskich, gazetek z Tesco, starannie zachowanych ulotek szkół językowych i etykietek od konserw, stert umytych starannie kubeczków po jogurtach. W ślad za nią postępuje, łakomie zaglądając jej przez ramię i śliniąc się, Mała Metalowa Dziewczynka, usiłując dostać się do cukierniczki. Halina bije ją po brudnych łapach.)

HALINA: Obiad jadłaś?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: A co jest na obiad?

HALINA: A suche pierdo z octem.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA *(unosząc pokrywkę jakiegoś garnka)*: A suche pierdo, moje ulubione. A co tak wstrętnie śmierdzi??

HALINA *(wyrywając jej garnek i kategorię gestem zamykając lodówkę)*: Zostaw, to ja sobie odgrzeje na kolację.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Aż do Warszawy wkroczyli Niemcy. Ja tylko w sukience, tylko z torebką, w torebce tylko...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Niemcy Niemcy, coś słyszałam o jakichś Niemcach...O Jezu wiem, to ci co tak jodłują!

OSOWIAŁA STARUSZKA: Ja tylko z torebką, tylko w tej sukience w różyczki...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Chyba w zgnite...Znaczy w suszone!

OSOWIAŁA STARUSZKA:...wracałam znad Wisły, bo dzień był całkiem upalny, z oczami jeszcze wciąż zbłękitniałymi od patrzenia w jej senną, chłodną, mydlaną, czystą...

MAŁA METALOWA:brudną ciepłą zielonkawą spienioną jadowitą taflę tej gnojowy...

OSOWIAŁA STARUSZKA: ...gdy aż tu nagle...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA Z TORNISTREM: Gdy aż tu nagle bum.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Słucham?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Dym,
płomienie, ogień, widziała babcia?

OSOWIAŁA STARUSZKA: Co widziałam?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: No jak się palił?

OSOWIAŁA STARUSZKA: Co się pali?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Rower.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Jaki rower?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: A nie wiem. Strasznie było słychać palącym się
rowerem, ja czego jak czego ale tego charakterystycznego swądu nie pomyłę z niczym.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Nie, nie widziałam.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: A ja widziałam.

*(Niezwruszona rodzinnymi niesnaskami Halina, potrzaskawszy trochę dla animuszu
pokrywkami od garnków, ściera ze stołu dłonią niewidzialne okruchy, wyciera ręce w sweter i
wzdychając w kierunku niebios zabiera się do lektury świeżo zdobytego magazynu)*

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Co tam mama ma? Nowa gazetka cenowa?

HALINA: A to magazyn. "NIE DLA CIEBIE". Był w kubie z makaturą. Za darmo, więc
mówię: a kupię, a co, a stać mnie.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Nawet niezły.

HALINA: Z kwietnia zeszłego roku. W sam raz nie dla mnie.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Nawet krzyżówkę ma mama od razu rozwiązaną.

HALINA: Nie muszę rozwiązywać, tylko od razu mam hasło. Wiosenne tete-a-tete.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Mama pokaże. Wiosenne tete a
tete...Chwilka...Wiosenna macanka nad gnojówką?

HALINA: Babcia już nie jadła obiadu?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Babciu, nie jadłaś już obiadu?

OSOWIAŁA STARUSZKA: A co było?

HALINA: Leczo.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Leczo. Różne takie flupsy z papryką i spermą
węgierskich kosmitów. Zobacz również: zupa tygodnia, zupa miesiąca, niemarnowanie, IIga
wojna światowa, głód.

OSOWIAŁA STARUSZKA: A nie nie nie, to nie jadłam.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Babcia nie jadła.

HALINA: Dlaczego to?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: A ja wiem? Najpewniej się odchudza, ja też się
odchudzam.

HALINA: A czy babcia już dzisiaj nigdzie nie była?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: Ja, ja, ja! Ja nie zabrałam nigdzie babci.

HALINA: No to dobrze, to ja już nie muszę jej nigdzie nie zabierać, czego i tak bym nie
zrobiła, bo wrócę dziś z pracy po 23.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYNKA: W końcu cały dzień siedzi babcia w domu bez
windy, do nikogo ust otworzyć, więc jak wracam ze szkoły i aż do wieczora siedzę przed
telewizorem to nie mam czasu tej starej brukwi jeszcze gdzieś wozić! Rączko furgotały na
wietrze moje warkoczyki, gdy tak sobie nie szłyśmy jesiennym parkiem, ona opowiadała mi te

swoje pyszne historie, jak pojechała na ten obóz koncentracyjny. Moim zdaniem trochę zżyna z czterech pancernych i psa i Allo Allo, ale niech jej tam. W końcu jest postmodernizm.

HALINA: Co ty znów wygadujesz? Co to za słowa?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Też nie znam, dopiero ściągnęłam z internetu. No i tak nie spacerowałyśmy sobie w najlepsze w tę i w tę po ozłoconych jesienią alejkach, gdy ni stąd ni zowąd przyczepił się do nas pewien natręt. Jak myślę, był Niemcem, bo był kulturalny i nawet ukłonił się, stuknął obcasami i mówi tak: Dzień dobry, moje nazwisko Arzheimer, ale to jego nazwisko to całkiem wyleciało mi z głowy...No jakże on to tam...no zapomniałam...czy ja już zupełnie tracę głowę? Takie znane nazwisko na A... Jakże to...No nieważne. W każdym razie ledwie zapomniałam nazwisko tego, już pojawił się następny, też zapukał, bardzo kulturalny, ubrany w taką perukę i mówi: jestem tym znanym filozofem niderlandzkim, tym no jak mu tam, no, ten co przeciwstawił się dualizmowi kartezyjańskiemu...No SKLEROZA. No właśnie. Jak nie zaczęli mącić, jak nie zaczęli kręcić, uznałam, że moja dłuższa obecność w babci braku pokoju jest zbędna a wręcz krępująca, więc nie chcąc im przeszkadzać poszłam do swojego braku pokoju i aż do wieczora siedziałam tu razem z wami przed telewizorem. (Halina przybiera dogodną pozycję osoby czytającej gazetę i jednocześnie oglądającej telewizję, co utrudnia jej pałętająca się wszędzie na swoim wózku Staruszka)

HALINA: E, ojciec szklorz, matka szyba. Mamie to się ciągle zdaje, że jest przezroczysta. Niech mama lepiej zje flupsy z papryką. Dla kogo ich nie ugotowałam tylko przelewałam cały tydzień z garka w garnek?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Najpewniej się odchudza, nie chce być już taka wychudła, tylko przezroczysta.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Ja chodziłam! Przed wojną to się chodziło, że aż hej, to się biegało. Do kina, na wafle, na ptifury, nad rzekę.

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: No jak babcia będzie jeść ciągle te wafle i inne kogle-mogle to gratuluję. Nigdy się babcia nie odchudzi.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Po piasku, po ziemi, nad rzekę. Tylko kawałek chleba w rękę i dalejże...

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Niech babcia zapomni o chlebie, zwłaszcza biały pszenny- tuczy. I ważny jest ruch. Jak babcia będzie tak tylko siedzieć na tym wózku inwalidzkim, to babcia się nigdy nie odchudzi, musi babcia więcej jeździć a przynajmniej sama się pchać. Cicho, bo ktoś pukał. Puk puk.

OSOWIAŁA STARUSZKA: Kto tam?

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Otworzę sprawdzę... A nie... Myślałam, że to przyszła IIga wojna światowa.

HALINA: Co ty znowu opowiadasz!

MAŁA METALOWA DZIEWCZYŃKA: Przysięgam. No nic, widocznie przelatywały po prostu jakieś modele samolotów.

Fragmety z wydania: D. Masłowska, *Między nami dobrze jest*, Warszawa 2014.

Kilka wskazówek dla osób piszących szkic interpretacyjny

Planowanie wywodu argumentacyjnego rozpocznij od uważnej lektury tematu wypracowania, a następnie zastanów się, o czym chcesz napisać.

Przed przystąpieniem do pisania zadaj sobie pytania, na przykład te sformułowane poniżej.

- Rozumienie tematu:
 - czy rozumiem wszystkie pojęcia użyte w poleceniu?
 - jak je rozumiem?
- Gromadzenie potrzebnej wiedzy:
 - jakie informacje będą potrzebne do zrozumienia tego problemu?
 - jakie dziedziny wiedzy będą użyteczne?
- Rozumienie problemu:
 - jakie są możliwe rozwiązania?
 - między jakimi opcjami wybieram?
 - jakie mogą być konsekwencje wyboru?

W następnym kroku przystąpisz do planowania argumentacji.

Cechy dobrze skonstruowanej argumentacji wynikają z podstawowej funkcji tekstu argumentacyjnego, czyli przekonywania. Autorzy mają za zadanie stworzyć przekonującą argumentację, czyli pokazać, że ich stanowisko jest możliwe do przyjęcia i jest zgodne z tym, co wiemy o literaturze i kulturze, przytoczone przykłady z tekstów są wsparciem dla ich tez, a te tezy znajdują potwierdzenie także w innych dziedzinach wiedzy (kontekstach).

Jak zatem skonstruować dobry argument? Dobrze skonstruowany argument zawiera cztery najważniejsze elementy:

- twierdzenie argumentacyjne, które jest odpowiedzią na pytanie: dlaczego uważam, że moje stanowisko jest słuszne?
- rozwinięcie, zawierające dodatkowe wyjaśnienia
- przykład, który pozwala zaobserwować dane zjawisko w tekście literackim
- ewentualnie: podsumowanie, konkluzję argumentu.

Nie musisz tych elementów układać w takiej kolejności, pamiętaj jednak o tym, że wszystkie są ważne.

Na podstawie: *Argumentacja w wypracowaniu maturalnym*, oprac. CKE 2022.

Parengé Kinga Białek